

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: X. X., narozený dne X
bytem X
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9 Libeň

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 5. 2022, č.j. OAM-587/ZA-ZA11-ZA21-2021

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 24. 5. 2022 č. j. OAM-587/ZA-ZA11-ZA21-2021 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 5. 2022 č.j. OAM-587/ZA-ZA11-ZA21-2021 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podané dne X. X. 2021 rozhodnuto tak, že mu nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Obsah žaloby

2. Žalobce namítal, že žalovaný zcela nedostatečně zhodnotil skutečnost, zda byl žalobce pronásledován ve smyslu ust. § 12 písm. a) zákona o azylu, odůvodnění neudělení azylu dle ust. § 12 písm. a) zákona o azylu na str. 3 napadeného rozhodnutí je v jediném odstavci, a nemůže být řádným odůvodněním správního rozhodnutí, proč nebyl udělen azyl za účelem pronásledování, žalovaný měl dostatek informací o politické aktivitě žalobce a s tím souvisejících problémech, žalobce vycestoval kvůli těmto problémům, a proto se nemůže a nechce vrátit. Žalovaný vůbec neuvedl, zda jednání žalobce bylo politickou aktivitou, zda došlo k naplnění subjektivních a objektivních kritérií pojmu pronásledování, zda jednání ze strany státních orgánů bylo svým obsahem, důvodem a dopady skutečně pronásledováním, zda žalobce může obdobným problémům čelit v případě návratu do vlasti, pokud by opakoval své politické aktivity. Žalobce své jednání považuje za uplatňování politických práv, přitom odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2020, sp. zn. 1 Azs 3/2020, podle kterého takovým právem je i svoboda projevu a právo pokojně se shromažďovat.
3. Žalovaný nezhodnotil již proběhlé incidenty, ačkoliv jsou důležitým vodítkem při posuzování odůvodněného strachu z pronásledování či vážné újmy dle čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, automaticky přistoupil k neudělení mezinárodní ochrany s lakonickým odůvodněním, protože je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Dále namítal, že skutečnost, že žalobce není veřejně známou osobou nebo předním opozičním kritikem, není důvod, proč by i jako řadový člen demonstrací nemohl být, resp. nemůže být pronásledován v budoucnu, k tomu žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 6 Azs 235/2004 a již zmíněný rozsudek sp. zn. 1 Azs 3/2020. Odůvodnění žalovaného je v rozporu s judikaturou NSS, navíc si protiřečí, když na str. 4 uvádí, že se státní orgány zaměřovaly jen na členy opozice, a o několik řádků výše uvádí, že probíhala soudní řízení i s řadovými účastníky protestů.
4. Argument bezproblémového vycestování považuje žalobce za irelevantní ve vztahu k budoucímu pronásledování/nebezpečí, které může žalobci hrozit, upozornil, že řízení o udělení mezinárodní ochrany je prospektivním řízením. Navíc je žalobci známo, že v České republice získalo mezinárodní ochranu několik desítek občanů Běloruska, několik z nich, kteří byli řadovými účastníky demonstrací, rovněž nemělo problémy s vycestováním. Samotné vízum do ČR zařizují pouze české orgány bez jakékoli ingerence běloruských orgánů.
5. V rozporu s judikaturou správních soudů a samotným smyslem mezinárodní ochrany žalovaný uvedl, že žalobce žádnou ze svých účastí nikterak nedoložil. Dle rozhodnutí NSS ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 6 Azs 235/2004, není povinností žadatele o azyl prokazovat

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

tvrzené skutečnosti jinak, než vlastní věrohodnou výpověď. Žalovaný výpověď žalobce nijak nevyvrátil, nezpochybnil. Z informací o zemi původu naopak vyplývá, že i řadovým účastníkům demonstrací mohou hrozit problémy, nezákonná zatýkání, mučení, vedení trestních řízení.

6. Odůvodnění žalovaného je zároveň vnitřně rozporné, konkrétní argumenty neudělení azylu postrádají reálný podklad ve spise, např. že žalobce po incidentech nebyl politicky aktivní, a to ani po vycestování do ČR. Uvedené však vůbec není předmětem této žádosti, předmětem je hodnocení incidentů, které se staly, žalovaný se žalobce ani neptal, zda je nyní politicky aktivní. Žalobce nadále nesouhlasí s tím, co se v zemi děje, s bratrem jsou členy protestní skupiny na sociální síti T. Není relevantní ani to, že v době rozhodování žalovaného již nebylo konáno tolik demonstrací, ale pouze to, že žalobce uplatňoval politická práva, byl zatčen, bit. Žalovaný nezohlednil aktuální situaci po vpádu ruských vojsk na Ukrajinu, kdy se opoziční aktivita znovu zvedla. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 9 Azs 39/2019, po žalobci nelze chtít, aby v případě návratu neuplatňoval politická práva, a vyhnul se tak pronásledování, resp. hrozbě vážné újmy.
7. Žalovaný pochybil i v případě neudělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a zákona o azylu, žalobci v případě návratu hrozí nebezpečí, zvláště pokud by se opět účastnil demonstrací, čehož se obává. Zdůvodnění, že kromě jednoho zadržení a údajného hledání příslušníky milice neměl žalobce problémy se státními orgány, je nedostatečné a nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalovaný nezohlednil individuální okolnosti zadržení žalobce, zadržení jeho bratra, bití ze strany policie, donucení k podepsání dokumentu, následné skrývání se a návštěvy s hrozbou problémů pro žalobce. Tvrzení, že žalobce nemohli hledat příslušníci milice, neboť běloruské státní orgány mají přehled o pohybu občanů Běloruska, nemusí být pravdivé, hledání mohlo být pouhým zastrašením žalobce, či jeho známých, aby se již neúčastnil demonstrací.
8. Argument o snaze žalobce si pouze zlegalizovat pobyt podáním žádosti o mezinárodní ochranu až po měsíci pobytu žalobce v ČR je irelevantní. S odkazem na rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Azs 27/2019-52, a č. j. 5 Azs 6/2011-49, zdůraznil, že skutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také snaha o legalizaci pobytu na území ČR, nepostačuje sama o sobě k zamítnutí žádosti, tato skutečnost nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR proto, že má odůvodněný strach z pronásledování nebo že by v případě návratu čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy. Mimo to ani opožděná žádost není důvodem, proč by správní orgán neměl poskytnout mezinárodní ochranu a proč by se mělo jednat o přitěžující okolnost pro žalobce. Podle rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2020, č. j. 60 Az 62/2019-44 povinnost jednotlivce podat žádost o mezinárodní ochranu bezprostředně může existovat pouze, pokud by byla stanovena zákonem nebo mezinárodní smlouvou nebo byla stanovena na jejich základě; taková povinnost však neexistuje. K časovému aspektu žalobce odkázal také na rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 10 Azs 235/2020-35.
9. Navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k opětovnému posouzení, anebo alternativně, aby zdejší soud udělil žalobci mezinárodní ochranu ve formě azylu dle ust. § 12 písm. b) zákona o azylu.

III. Vyjádření žalovaného

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

10. Žalovaný popřel oprávněnost námitek, nesouhlasil s nimi, neboť neprokazují, že by žalovaný porušil některé ustanovení správního řádu, zákona o azylu, zásady správního řízení či mezinárodní závazky ČR; odkázal na obsah správního spisu, na vlastní žádost o udělení mezinárodní ochrany, výpověď žalobce, informace o zemi původu a napadené rozhodnutí, které nepovažoval za nepřezkoumatelné či nezákonné. Trval na tom, že žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany až po měsíci od příjezdu na území ČR z důvodu legalizace pobytu poté, co byl podveden v zaměstnání, v zemi původu měl mít žalobce ojedinělý, nedoložený problém, kdy byl v souvislosti s účastí na jednom z mítinků po prezidentských volbách v srpnu 2020 po dobu tří dnů zadržován policií, která s ním měla špatně zacházet, po propuštění na svobodu žádné další problémy neměl, nebyl obviněn, neměl problémy s vyřizováním víza a vycestováním ze země, od listopadu 2020 do dubna 2021 s bratrem pouze sledoval zprávy, mítinků se neúčastnil, proto není předpoklad, že by se v případě návratu do vlasti dalších demonstrací zúčastňoval, v žádosti nadto uvedl, že se v politice neangažoval. Sdělení žalobce, že od dubna 2021 po něm pátraly běloruské orgány, působí nepravdivě, když mu v červenci bylo bez problému umožněno legálně vycestovat; běloruské orgány zaznamenávají přesný pohyb svých občanů přes hranice, je proto nevěrohodné, že by se státní orgány dotazovaly manželky žalobce, když musely vědět, že žalobce odcestoval. Žalobce uvedl, že si na území ČR hodlal vydělat peněžní prostředky na cestu za známými do Španělska. Žalovaný měl za to, že dostatečným způsobem posoudil také neudělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu (str. 7 – 9 rozhodnutí). Nesouhlasil s tím, že by napadené rozhodnutí bylo nepřezkoumatelné, dle ustálené judikatury NSS je zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost vyhrazeno pouze nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či nesrozumitelnost nelze rozhodnutí vůbec meritorně přezkoumat, což však není tento případ. Navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Obsah správního spisu

11. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce, občan Běloruské republiky, podal dne 11. 8. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice, dne X. X. 2021 poskytl údaje k žádosti, uvedl, že je běloruské národnosti, politicky se neangažuje, ale dění sleduje a o politiku se zajímá, je ženatý, v Bělorusku žije jeho manželka, naposledy žil v M. Uvedl, že z vlasti odcestoval letecky přes Ukrajinu, do ČR vstoupil dne X. X. 2021, v ČR měl udělené vízum. K důvodům žádosti uvedl, že přijel s bratrem, pronásledují ho silové struktury Běloruska, zúčastnili se mítinků a vyjadřovali nesouhlas s existující vládou.
12. V průběhu pohovoru dne X. X. 2021 žalobce uvedl, že při vycestování ze země neměl žádné problémy, doklady si vyřídil přes agenturu, která mu vyřídila pracovní vízum, původně neplánoval zůstat v ČR, byla jen průjezdním bodem, aby odjel co nejdál, chtěl zde vydělat peníze a cestovat do Španělska za známými, kteří by mu pomohli. Popsal, kde a za jakých podmínek v ČR pracoval, byly dohodnuty určité podmínky, které však nebyly splněny, nedostal peníze, do Španělska nemohl pokračovat, protože neměl tolik peněz. Uvedl, že se nemohou vrátit do Běloruska, obávají se o své životy, mohou je tam zavřít nebo se můžou ztratit, kdyby v ČR vydělal dost peněz, odjel by do Španělska a tam by požádal o mezinárodní ochranu. Odjet ze země se rozhodl z důvodu pronásledování ze strany silových struktur, účastnili se hodně mítinků, nejdůležitější byly od 9. do 11. 8. 2020, dne 11. 8. 2020 na mítinku, kde vyjadřoval nesouhlas, a jehož průběh podrobněji popsal, byl s bratrem zadržen a uvězněn 3 dny v cele předběžného zadržení O., dále podrobněji popsal průběh

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

zadržení (kde byli drženi první dva dny bez jídla a bití) a podmínky v cele, uvedl, že třetí den při propuštění museli podepsat papíry, že se nebudou ničeho jiného účastnit, oficiálně z ničeho obviněn nebyl, žalobce měl modřiny od úderů, bratr žalobce měl zlomený prst na noze. Po propuštění se asi měsíc ničeho neúčastnili, čekali na bratrovo uzdravení, protože ale nepokoje pokračovaly, asi do listopadu chodili nepravidelně na mítinky 1-2x týdně, pak došlo k poklesu činnosti, od listopadu do dubna jen sledovali zprávy a dozvídali se, jak se lidé ztrácejí, nebo byli obviněni z něčeho, čeho se nedopustili. Pak je začali hledat lidé v civilu, kteří měli průkazky milicí, žalobce přestal chodit do práce, od sousedů a příbuzných se v dubnu dozvěděl, že je několikrát hledali příslušníci milicí oblečení v civilu, chtěli, aby se dostavili na oddělení milice Moskevského okresu v M., kam nepřišli, schovávali se u kamarádů nebo dobrovolníků, kteří jim pomáhali po propuštění, měli strach, že by se ztratili nebo by je zavřeli, chtěli se tomu vyhnout, bylo jim jedno, kam pojedou, hlavním cílem bylo odjet, vydělat peníze, nechtěli, aby se opakovalo to, co dne 11. 8. 2020, začali hledat cesty a vyřizovat dokumenty. Neměl vysvětlení, proč žalobce začali hledat až po ¾ roku od zadržení, ke konci pohovoru uvedl, že se dozvěděli až po nějaké době, že byli zavřeni toho 11. 8. a že pořád chodí na další mítinky, i když podepsali, že nebudou. Popsal průběh mítinku dne 11. 8. 2020. Bez problémů vycestoval proto, že nebyl z ničeho oficiálně obviněn ani předvolán. Uvedl, že když pracoval v ČR, silové struktury jej hledaly, navštívily manželku, vyhrožovali jí, že bude mít problémy, pokud se žalobce nevrátí, řekla jim, že je pracovně v zahraničí. Účast na mítincích nemůže doložit, během mítinků nelze fotografovat nebo natáčet, kdyby to silové struktury zjistily, nedopadlo by to dobře. Jiné problémy se státními orgány ve vlasti žalobce neměl, potíže nemá ani jeho rodina. Uvedl, že hlavně chtěl dostat ochranu, aby mu někdo pomohl, aby je nenašli, vyjádřil též strach o manželku.

13. Součástí spisu je také Informace OAMP ze dne 28. 6. 2021: Bělorusko, Bezpečnostní a politická situace v zemi, vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv, stav k červnu 2021; Informace OAMP ze dne 14. 12. 2020: Bělorusko, Vývoj po prezidentských volbách z 9. srpna 2020; Informace OAMP ze dne 21. 2. 2022: Bělorusko, Shrnutí krizového vývoje po prezidentských volbách v roce 2020, vývoj politicko-bezpečnostní situace v roce 2021 a na počátku roku 2022; a Informace MZV ČR, č. j. 114082-6/2020-LPTP ze dne 21. 7. 2020, k č. j. MV-19947-14/OAM-2020: Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti, návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí.
14. Z protokolu o seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí ze dne 12. 5. 2022 vyplývá, že žalobce se blíže seznámil s obsahem Informace OAMP ze dne 21. 2. 2022: Bělorusko, Shrnutí krizového vývoje po prezidentských volbách v roce 2020, vývoj politicko-bezpečnostní situace v roce 2021 a na počátku roku 2022, k tomu se nechtěl nijak vyjádřit, nenavrhoval doplnění podkladů pro rozhodnutí, nechtěl uvést další skutečnosti nebo nové informace, vše uvedl již během pohovoru.
15. V napadeném rozhodnutí ze dne 24. 5. 2022 žalovaný podrobně rekapituloval všechna tvrzení žalobce a shledal, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce je obava z pronásledování běloruskými státními orgány kvůli účasti na mítincích. Při posuzování žádosti vycházel především z výpovědi žalobce a z informací shromážděných v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Bělorusku, které jsou součástí spisu. Po posouzení tvrzení žalobce dospěl žalovaný k závěru, že žalobce v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že vyvíjel ve své vlasti činnost

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu ust. § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byl azylově relevantním způsobem pronásledován, žalobce se politicky neangažoval, ale politické dění sledoval, v souvislosti s účastí na mítinku po prezidentských volbách byl dne 11. 8. 2020 na tři dny zadržen, po podepsání určitých dokumentů byl propuštěn, žádný trest neobdržel, nebyl z ničeho obviněn, přestože se účastnil dalších mítinků, nebyl už vícekrát zadržen, neměl v této souvislosti žádné potíže se státními orgány, jen se na něj měli domů chodit vyptávat neznámí lidé v civilu, kteří se představovali jako příslušníci milice. Žalovaný upozornil, že žalobce neměl potíže s vyřizováním českého víza ani při vycestování, do ČR odjel za prací, měl v plánu pokračovat do Španělska, je zcela zřejmé, že žalobce nepovažoval své problémy ve vlasti za natolik závažné, aby ho přiměly bezprostředně po příjezdu do ČR požádat o mezinárodní ochranu, k tomu došlo až měsíc po jeho příjezdu, navíc tuto skutečnost spojil s nemožností zde nalézt zaměstnání, měl být podveden v práci. Žalovaný uzavřel, že jednání, kterému žalobce ve vlasti čelil, nelze bez dalšího označit jako pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný také neshledal, že by žalobce mohl ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v ust. § 12 písm. b) zákona o azylu, žalobce kromě jediného zadržení neměl ve vlasti žádné problémy se státními orgány, a to přesto, že měl být od dubna 2021 hledán běloruskými státními orgány, nebyl však nikdy trestně stíhán, ani z ničeho obviněn. Žalovaný upozornil na skutečnost, že běloruské státní orgány zaznamenávají přesný pohyb svých občanů přes hranice (odkázal na dokument Informace MZV ČR, č. j. 114082-6/2020-LPTP ze dne 21. 7. 2020, k č. j. MV-19947-14/OAM-2020), neměly by tak důvod navštěvovat manželku žalobce a dotazovat se na žadatelův pobyt, když musely z úřední činnosti vědět, že dlouhodobě pobývá v zahraničí, kdyby o žalobce měly eminentní zájem, jistě by jej zadržely již při vycestování ze země, což se nestalo, i přesto, že v té době měl být žalobce již tři měsíce hledán; žalovaný tak považoval žalobcovu obavu spojenou s údajnými návštěvami příslušníků milice za nedůvodnou. K tomu odkázal na aktuální situaci v Bělorusku, konstatoval, že z dostupných informací je zřejmé, že státní orgány se zaměřovaly na přední členy opozice, členy ozbrojených složek, které se proti nim postavili nebo na přímé účastníky demonstrací; žalobce se sice měl účastnit demonstrací od srpna do listopadu 2020, žádnou účast však nedoložil, následně politicky a veřejně aktivní nebyl, ani po svém odjezdu z vlasti, z výpovědi žalobce nevyplývá, že by během svého pobytu v ČR aktivně vystupoval vůči běloruskému režimu, kromě jednoho údajného zadržení neměl žalobce ve své zemi žádné azylově relevantní potíže, svou vlast bez jakýchkoliv potíží opustil, žádné problémy nemá ani jeho rodina, která ve vlasti zůstala, žalovaný je přesvědčen, že žalobcova tvrzení jsou založená na spekulacích a domněnkách, nadto o udělení mezinárodní ochrany požádal až po měsíčním pobytu poté, co měl být podveden v zaměstnání, původním plánem bylo vydělat si peníze na další cestu do Španělska. Z jednání žalobce je tak zcela zřejmé, že své žádosti využívá k prosté legalizaci pobytu na území ČR, žalovaný byl přesvědčen, že pokud by žalobce své obavy z návratu do vlasti pociťoval natolik palčivě, jak se snaží předeštit, požádal by o mezinárodní ochranu ihned po přicestování do ČR, namísto toho nadále bez obav pracoval a k žádosti se odhodlal až v srpnu poté, co nebyl spokojen v zaměstnání. Žalovaný dále neshledal důvody ani pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, při hodnocení vycházel z výpovědi žalobce a z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení, žalobce neuvedl, ani žalovaný nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by mohla žalobci hrozit vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti, k možné hrozbě nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

žalovaný odkázal na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv, a uvedl, že by z Informace OAMP: Bělorusko, Bezpečnostní a politická situace v zemi, vyplývá, že v zemi panuje problematická situace v oblasti ochrany lidských práv, nelze rozhodně obecně dovozovat, že všichni obyvatelé této země jsou vystaveni skutečnému nebezpečí ve smyslu zákona o azylu či mezinárodních předpisů týkajících se uprchlictví, žalobce v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, které by mohly nasvědčovat možnosti vzniku skutečného nebezpečí vážné újmy dle ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, kromě jednoho zadržení a údajného hledání příslušníky milice neměl ve vlasti žádné jiné problémy se státními orgány, nebyl trestně stíhán, svou vlast opustil legálně na základě pracovního víza a zcela bez potíží. Žalovaný odkázal na část odůvodnění napadeného rozhodnutí věnující se azylu, kde detailně rozebral důvody, pro které neshledává žalobcovy obavy z návratu do vlasti za opodstatněné, žalobcovy obavy z jeho uvěznění v Bělorusku nemají žádný reálný základ, jedná se o subjektivní prohlášení žalobce, nadto žalobcova tvrzení o tom, že jej hledali příslušníci milice, podrývá Informace MZV ČR, č. j. 114082-6/2020-LPTP ze dne 21. 7. 2020, z níž je evidentní, že státní orgány mají perfektní přehled o pohybu všech svých občanů, skutečnost, že by příslušníci milice hledali žalobce v místě jeho bydliště se pak jeví jako zcela nelogická, pokud by o žalobce měly eminentní zájem, jistě by si k jeho osobě zjistily informace a musely by vědět, že se žalobce v Bělorusku nenachází; tvrzení žalobce tak žalovaný hodnotil jako účelové vedené snahou znásobit jemu potenciálně hrozící nebezpečí v případě návratu do vlasti. K tomu odkázal na aktuální situaci v Bělorusku, nepopíral problematickou situaci po prezidentských volbách v srpnu 2020, nelze však hovořit o náhodném násilí či pronásledování, vždy je vázáno na konkrétní projevy nesouhlasu s režimem, zopakoval, že žalobce nepobývá ve vlasti od července 2021, Bělorusko opustil legálně, bez potíží, nebyl nikdy trestně stíhán, se státními orgány kromě jednoho zadržení neměl žádné relevantní problémy, potíže nemá ani jeho rodina, žalobce nelze podřadit do skupiny představitelů politické opozice, neboť nebyl členem žádné politické strany, nebyl organizátorem ani mluvčím žádné opoziční skupiny, veřejně nevystupoval ani žádné setkání neorganizoval, z jeho výpovědi nevyplývá, že by během svého pobytu v ČR jakkoliv aktivně veřejně vystupoval vůči běloruskému režimu, vzhledem k uvedenému není návrat žalobce s to vyvolat v zemi jeho původu skutečné nebezpečí ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný v závěru shrnul, že v případě žalobce nebyly naplněny podmínky zákona o azylu pro udělení mezinárodní ochrany.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

16. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu ust. § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
17. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, neboť postupoval dle ust. § 76 odst. 1 písm. a) a b) s.ř.s.
18. Podle ust. § 12 zákona o azylu *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a*

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

19. Podle ust. § 14 zákona o azylu *jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.*
20. Podle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
21. Podle ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu *za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
22. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 – 119, musí žadatel o azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu kumulativně splnit následující kritéria: (1) musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování [viz § 12 písm. b) zákona o azylu ve spojení s definicí pronásledování nyní zakotvenou v § 2 odst. 4 zákona o azylu]; (4) ochrana v zemi původu selhala (viz definice pronásledování nyní zakotvená v § 2 odst. 4 zákona o azylu); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů [viz § 12 písm. b) zákona o azylu]; a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu). V případě § 12 písm. a) zákona o azylu platí obdobné podmínky, jen s tím rozdílem, že toto ustanovení speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, jenž se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu (na základě zastávání určitých politických názorů) zahrnutých v podmínce (5), a na zkušenost již uskutečněného (prožitého) pronásledování, o niž se objektivně opírá též odůvodněný strach z dalšího pronásledování v případě návratu ve smyslu podmínky (2); viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 - 44, či ze dne 26. 2. 2020, č. j. 10 Azs 278/2019 – 57.
23. Soud shledal, že posouzení žádosti žalobce z hlediska § 12 písm. a) zákona o azylu vykazuje zásadní nedostatky. Žalovaný pouze velmi stručně konstatoval, že jednání, kterému žalobce ve vlasti čelil, nelze označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný se však nijak blíže nezabýval výkladem ust. § 12 písm. a) zákona o azylu, nehodnotil, zda jednání žalobce spočívající v účasti na demonstracích naplňuje znaky uplatňování politických práv a svobod, a zda žalobcem popisované zadržení včetně násilí na něm páchaného a následné návštěvy milicí v civilu naplňují znaky pronásledování, a zda

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

může obdobným problémům čelit v případě návratu do vlasti. Z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.

24. Uplatňováním politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu se v první řadě rozumí výkon všech práv, která za politická práva považuje Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“) ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67). Takovým právem je i svoboda projevu a právo pokojně se shromažďovat.
25. Žalobce přitom od počátku správního řízení uváděl, že se o politické dění ve své zemi zajímal a po prezidentských volbách v srpnu 2020 chodil na demonstrace, na nichž vyjadřoval nesouhlas s aktuální vládou. Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) též v rozsudku ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020 – 70, uvedl, že *„[u]platňováním politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu se v první řadě rozumí výkon všech práv, která za politická práva považuje Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Za politická práva a svobody tudíž musejí být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67). Takovým právem je i svoboda projevu a právo pokojně se shromažďovat.“* Dle rozsudku NSS ze dne 20. 10. 2005 č.j. 2 Azs 423/2004-81: *„Účast na protirežimní demonstraci je rozhodně uplatněním svobody shromažďovací a svobody projevu jako základních politických práv uznávaných v euroatlantickém prostoru již od dob osvětlenství. Nic na tom nemůže změnit ani fakt, že se jedná o účast ojedinělou a neplánovanou v dostatečném předstihu.“* V rozsudku ze dne ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020 – 70, Nejvyšší správní soud uvedl, že: *„Předpokladem naplnění pojmu pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod je, aby žadatel o azyl nějaký politický názor měl, dokázal jej adekvátním způsobem prezentovat a věrohodně popsal příkoří, kterého se mu právě z těchto důvodů dostalo. Není rozhodující, zda žadatel je významným členem opoziční politické strany či zda se jeho aktivity dostatečně zásadním způsobem projeví na opoziční scéně v zemi původu. Ze samotné skutečnosti, že žadatel není členem, ale pouze sympatizantem opoziční politické strany, nelze dovozovat, že neprojevil dostatečně svůj politický názor. To platí tím spíše, pokud se jedná o zemi, kde pouhá účast na demonstracích organizovaných opozičními stranami obvykle způsobuje perzekuci ze strany orgánů státní moci (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57).“* Vyjadřování nesouhlasu s vládnoucí stranou při účasti na protirežimní demonstraci tak lze bezpochyby podřadit pod pojem uplatňování politických práv a svobod, která jsou obsažena v Hlavě II oddílu druhém Listiny i v čl. 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“).
26. Soud poukazuje na rozsudek ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008-67, v němž Nejvyšší správní soud zdůraznil povinnost správních orgánů při rozhodování o žádostech o udělení mezinárodní ochrany postupovat v souladu s ústavním pořádkem ČR, mezinárodními závazky ČR a komunitárním právem: *„Právní pojem pronásledování, důvody pronásledování a vztah mezi nimi tak musí být vykládán zejména souladně s články 9 a 10 kvalifikační směrnice.“* Povinnost respektovat zásadu eurokonformního výkladu při interpretaci zákona o azylu potvrdil NSS také ve svém rozsudku ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018 – 47.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

27. Pronásledováním se podle § 2 odst. 4 zákona o azylu rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Podle čl. 9 odst. 1 kvalifikační směrnice (a) *by bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).* Čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice demonstrativně vypočítává některé typické příklady jednání, jež pronásledování zakládají. Jsou jimi mimo jiné též použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí, či právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem.
28. Žalobce při pohovoru popsal průběh zadržení a uvěznění po dobu tří dnů v policejní cele. Uvedl, že na demonstraci dne 11. 8. 2020 je chytli, zavřeli do policejního auta, kde bylo hodně lidí, seděl jeden na druhém, příslušníci milice je uráželi, bili obušky, v cele předběžného zadržení strávili tři dny v krutých podmínkách, v cele pro 6 lidí bylo asi 40, první dva dny byli bez jídla, jednou za den je pouštěli na dvorek, kde museli klečct, někdo ležel tvář k plotu, nesměli se otočit, hlídalo je hodně příslušníků milice, bili je obušky, nesměli nic říct, bratr žalobce měl zlomený prst na noze, žalobce modřiny od úderů.
29. Soud v této souvislosti odkazuje na rozsudek NSS ze dne 26. 2. 2020 č.j. 10 Azs 278/2019-57: *„ESLP se staví přísně k užívání fyzické síly bezpečnostními složkami státu proti osobám omezeným na svobodě či nacházejícím se v jejich moci, není-li zároveň použití síly s ohledem na chování zadržené osoby nezbytně nutné. Například ve věci Bouyid proti Belgii ze dne 28. 9. 2015, stížnost č. 23380/09, na kterou stěžovatel poukazuje v kasační stížnosti, velký senát ESLP rozhodl, že belgičtí policisté porušili zákaz ponižujícího zacházení, když stěžovatelům zadrženým na policejní stanici uštědřili facku. S ohledem na to jednání policie tak, jak je popisuje stěžovatel, může představovat porušení zákazu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu stanoveného v čl. 3 Evropské úmluvy. Zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení a trestu patří mezi nederogovatelná práva, od jejichž dodržování nemohou státy podle článku 15 bodu 2 Evropské úmluvy odstoupit. Použití fyzického násilí je navíc výslovně jmenováno v demonstračním výčtu čl. 9 bodu 2 směrnice. Incident s policií tak, jak je popsán, proto mohl dosáhnout intenzity pronásledování ve smyslu čl. 9 bodu 1 písm. a) kvalifikační směrnice i § 2 odst. 4 zákona o azylu.“*
30. Soud konstatuje, že žalobce dostatečně konkrétně popsal příkoří, které utrpěl v souvislosti se svou účastí na protirežimní demonstraci. Žalobce dále uváděl, že při propuštění ze zadržení musel podepsat dokumenty, podle kterých se nebude účastnit dalších demonstrací, na podzim roku 2020 se opět jako řadový člen účastnil protirežimních demonstrací, ze zpráv zjišťoval, jak se lidé ztrácejí nebo jsou obviněni z něčeho, čeho se nedopustili, a na jaře roku 2021 žalobce začali v jeho domě hledat lidi v civilu, kteří uváděli, že jsou příslušníci milice. Zde je nutné podotknout, že věrohodnost tohoto azylového příběhu žalobce žalovaný ničím nezpochybil ani nevyvrátil. Žalovaný se však v napadeném rozhodnutí vůbec nezabýval ani tím, zda uvedené jednání příslušníků policie (milice) lze kvalifikovat jako pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, tedy zejména jako

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

použití fyzického nebo psychického násilí ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice, či policejní opatření ve smyslu písm. b) téhož článku, a jako nelidské a ponižující zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

31. Žalovaný poukazoval na to, že žalobce nebyl z ničeho obviněn, ani neobdržel žádný trest. Jak je však patrné z čl. 9 kvalifikační směrnice i z § 2 odst. 4 zákona o azylu, pronásledování nemusí spočívat pouze v nepřiměřeném nebo diskriminačním trestním stíhání nebo trestání. Rovněž nelze považovat za postačující odůvodnění neexistence pronásledování dle zákona o azylu, pokud žalovaný odkázal na to, že žalobce neměl problémy s vyřizováním českého víza ani se samotným vycestováním ze země. K tomu soud odkazuje na závěry uvedené níže v bodě 37 tohoto rozsudku. Dále se zde přiměřeně uplatní též stanovisko NSS dle rozsudku č. j. 2 Azs 45/2008-67: *„[p]ohledem kvalifikační směrnice je pak potřeba vyložit i to, zda bylo jednání angolských státních orgánů pronásledováním či nikoli. Žalovaný opřel své neudělení mezinárodní ochrany o výše zkritizované neshledání naplnění některého z azylově relevantních důvodů a z toho, že stěžovateli nebylo bráněno v odjezdu ze země. Krajský soud se pak spokojil s konstatováním, že zadržení policií na dobu dvou dnů ani návštěvy policie na pracovišti stěžovatele nelze hodnotit jako azylově relevantní pronásledování. Ani takové posouzení – možná souladné s izolovaně čteným textem § 2 odst. 7 a § 12 zákona o azylu – však pohledem kvalifikační směrnice neobstojí. Ta totiž v článku 9 odst. 1 jednoznačně vymezuje, jaké akty pokládá za pronásledování, a nadto některé z nich v odstavci 2 i demonstrativním výčtem uvádí.“* Žalovaný se měl řádně zabývat samotnou povahou jednání popisovaného žalobcem, to však neučinil, tím rovněž zatížil napadené rozhodnutí nepřezkoumatelností.
32. Výše uvedená pochybení, kdy žalovaný nedostatečně vyhodnotil existenci pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, se promítají též do vyhodnocení důvodů pro udělení azylu dle ust. § 12 písm. b) zákona o azylu. Při posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování je dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018 – 47, zkoumána *„možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická“*, viz také např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, či ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 – 112. Z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice pak vyplývá, že skutečnost, že žadatel o azyl již v minulosti byl pronásledován nebo vystaven přímým hrozbám pronásledování, je významným ukazatelem odůvodněnosti jeho obav z pronásledování. Jak uvedl NSS v rozsudku ze dne 17. 9. 2020, č. j. 1 Azs 3/2020 – 70: *„Pro udělení azylu musí žadatel prokázat odůvodněný strach z hrozící újmy (která dosahuje intenzity pronásledování). Odůvodněnost obav je posuzující správní orgán povinen zkoumat se zaměřením do budoucnosti (prospektivně). Zásadním ukazatelem odůvodněnosti těchto obav coby „předvídatvého očekávání nebezpečí“ jsou akty pronásledování, jež žadatel již prožil v minulosti, společně s informacemi o tom, co postihlo osoby podobných charakteristik, které v zemi původu zůstaly. Rovněž kvalifikační směrnice k tomu uvádí, že „skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování se již nebude opakovat.“*
33. Ani v části týkající se posouzení dle § 12 písm. b) se žalovaný nezabýval tím, zda lze násilí policejních orgánů popisované žalobcem a navazující jednání policejních složek kvalifikovat jako již proběhlé pronásledování, žalovaný pouze stručně uvedl, že se jednalo o

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

jediné zadržení, vůbec se však nezabýval jeho konkrétními okolnostmi popsanými žalobcem. I z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné.

34. Žalobce dále namítal, že i když není veřejně známou osobou nebo předním opozičním kritikem, může být i jako řadový člen demonstrací pronásledován v budoucnu. Žalovaný v části týkající se azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu nezpochybňoval, že i řadoví účastníci demonstrací čelili represím, na straně 4 po konstatování informací týkajících se země původu uvedl: „*Správní orgán konstatuje, že z informací, jenž má k dispozici, je zřejmé, že státní orgány se zaměřovaly na přední členy opozice, členy ozbrojených složek, které se proti nim postavili nebo na přímé účastníky demonstrací.*“ Žádost žalobce však vyhodnotil jako nedůvodnou nikoli proto, že byl řadovým účastníkem demonstrací, ale s konstatováním: „*Dotyčný se sice měl údajně účastnit demonstrací od srpna do listopadu 2020, žádnou ze svých účastí však nijak nedoložil.*“
35. Takový argument žalovaného je zcela nepřipadný. Žadatel o azyl nemá povinnost pronásledování své osoby prokazovat jinými důkazními prostředky, než svou vlastní věrohodnou výpovědí. Naopak povinností správního orgánu je v případě pochybností nashromáždit všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl zpochybňují nebo vyvracejí, k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57. Žalovaný tvrzení žalobce, že se účastnil demonstrací a že byl za svou účast na protirežimní demonstraci zadržen, zbit a následně navštěvován ze strany příslušníků milice, ničím konkrétním nevyvrátil. Obavy žalobce označil za pouhé spekulace a domněnky, přitom však opomenul zohlednit níže uvedené informace, které vyplývaly ze zpráv o zemi původu.
36. Informace OAMP ze dne 21. 2. 2022, ze které žalovaný vycházel, v odstavci 4 uvádí, že „*[h]lavním hybatelem protestů byla od počátku běloruská veřejnost, jejíž akce se v týdnech po volbách ustálily v několika formách (...) nedělení pochody dosáhly maxima v září, kdy se jich účastnilo více než 100 tis. osob, následně účast začala klesat. Pořádkové složky proti demonstrujícím opakovaně užívaly těžkou proti-demonstrační techniku (mj. slzný plyn, gumové projektily), hlavním nástrojem represí však bylo masové, náhodné zatýkání. Zadržené osoby byly vystaveny mučení a nelidskému zacházení (zejména bití, solékání, sexuálnímu násilí, nehygienickým podmínkám apod.). Účast na demonstracích postupně klesala, ještě v prosinci ale činila jednotky tisíc osob. Postupně se změnila forma protestů: vzhledem k hrozbě zatýkání protestující do konce roku přešli na menší, decentralizované akce.*“ V odstavci 3 se uvádí, že „*[m]enší protesty probíhaly i na počátku roku 2021. Zpravidla se jednalo o decentralizované či bleskové akce, proti nimž ovšem pořádkové složky nadále důsledně zasahovaly. V některých případech byly hlášeny až stovky zadržených. (...) Běloruské úřady v roce 2021 i v době psaní této informace (únor 2022) pokračovaly v důsledném umenšování prostoru pro odpor k režimu v jakékoli podobě. (...) Postihováno bylo disentanční jednání zahrnující skutečnou protirežimní práci (politická činnost, organizace protestních akcí, distribuce letáků), ale i objektivně banální jednání – postavení sněhuláka s protirežimními insigniemi, nošení ponožek v protirežimních barvách, tanec na veřejnosti či vyjádření protirežimního názoru na sociálních sítích. (...) Tresty v délce jednotek let nicméně obdrželi i někteří řadoví protestující – např. za šíření materiálů či vyjádření nesouhlasu na blozích, sociálních sítích a chatových skupinách, ale i kvůli výše zmiňovanému banálnímu jednání. (...) Souběžně se zákroky proti disentu vláda v průběhu roku přikročila ke zpřísnění související legislativy. Změny zahrnují například rozšíření definice extremismu, zpřísnění podmínek pro registraci nových politických stran a médií, povolení užití ostré střílby*

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

proti protestujícím ze strany pořádkových složek nebo přísnější postihy za nepovolené akce.“ Z této Informace OAMP tak vyplývá, že ohrožen represí ze strany státních orgánů je de facto každý, kdo projeví jakýkoli nesouhlas s režimem, přičemž postačí i jen malichernosti jako například nošení konkrétních barev oblečení. Rovněž Informace OAMP ze dne 14. 12. 2020 v odstavci 3.4 uvádí, že „[n]ejvětší byly demonstrace bezprostředně následující po prezidentské volbě – jak už bylo uvedeno, během prvního týdne protestů bylo zatčeno téměř 7 000 osob. (...) Pořádkové složky proti demonstrujícím využívaly různé taktiky (slzný plyn, proti-protestní těžká technika, uzavírání částí města, vypínání internetu apod.), za hlavní nástroj represe lze nicméně označit masové, náhodné zatýkání. Právě jeho opětovný nárůst v listopadu (viz graf výše) nakonec v posledních týdnech vedl k nahrazení jednotného průvodu řadou menších akcí na úrovni čtvrtí. (...) V případě svévolně zadržených aktivistů byly již v srpnu zaznamenány případy mučení a nelidského zacházení v průběhu zadržení, a to konkrétně bití, nucení k setrvání v náročných pozicích, elektrické šoky a sexuální násilí. U propuštěných osob byly zdokumentovány zlomeniny, vyražené zuby, povrchová zranění, spáleniny, poškození ledvin či lehké otřesy mozku. Někteří propuštění museli být hospitalizováni. Obecně byli zadrženi umístěni do hygienicky nevyhovujících, přeplněných prostor.“ V odstavci 4 se uvádí, že „Lukašenkův režim naopak záměrně cílí na osoby, které aktivně ohrožují jeho setrvání u moci., Za ohrožené skupiny lze dle dostupných informací označit zejména: (...) řadové účastníky demonstrací, bez ohledu na pohlaví, věk, sociální skupinu atp., pokud byli zadrženi při protestování či v souvislosti s ním, např. kvůli nošení konkrétních insignií či symbolů (viz výše – běloruská trikolóra, pahoňa nebo barvy/doplňky dle kontextu).“ Žalovaný však tyto podstatné informace, které svědčí o rozsahu a charakteru represí v Bělorusku, při posuzování věrohodnosti výpovědi žalobce a důvodnosti jeho obav z pronásledování nevzal v potaz.

37. Žalovaný dále svou argumentaci postavil na tom, že dle Informace MZV ČR, č. j. 114082-6/2020-LPTP ze dne 21. 7. 2020 mají běloruské státní orgány přesný přehled o výjezdech a návratech všech svých občanů, z toho žalovaný dovodil, že kdyby běloruské orgány měly o žalobce eminentní zájem, zadržely by ho už při jeho odjezdu ze země, žalobce však svou zemi opustil bez potíží, i přesto, že byl v době odjezdu již 3 měsíce hledán. Předně je třeba konstatovat, že Informace MZV ČR pochází ještě z doby před prezidentskými volbami a následnými protesty v srpnu 2020, které představovaly významnou změnu situace v Bělorusku, napadené rozhodnutí je ze dne 24. 5. 2022. Lze tak mít určité pochybnosti o aktuálnosti těchto informací. Vedle toho je nutné uvést, že daná informace se nijak nezabývá přímo otázkou, zda jsou určité skupiny osob omezovány ve vycestování ze země. Pouze z toho, že jsou sledovány výjezdy a návraty všech občanů, dle názoru soudu ještě nevyplývá, že je určitým osobám ve výjezdech bráněno. V bodě 6 této Informace je navíc uvedeno: „V poslední době politickým a lidsko-právním aktivistům úřady navrhuji odjezd ze země.“ V bodě 4 se pak uvádí: „Pokud byla osoba před opuštěním země v hledáčku milice (obdoba naší policie) nebo jiného státního orgánu, budou se o danou osobu tyto instituce zajímat i po jejím návratu do země po delším pobytu v zahraničí“, dále se v odstavci 13 uvádí, že „Byly zdokumentovány případy, kdy běloruské státní orgány kontrolovaly pobyt určitých občanů v místě bydliště. V současné době je této praxe méně. Zejména dochází k ověřování, zda se některé osoby již nevrátily ze zahraničí. ... Takto mohou být postiženy i rodiny některých aktivistů.“ Žalovaný tyto údaje nevzal v potaz, přitom vyvracejí závěr, že by žalobci nebylo umožněno Bělorusko opustit, kdyby byl pro režim zájmovou osobou. Naopak z nich plyne, že političtí aktivisté jsou režimem dokonce podporováni v tom, aby zemi opustili. Uvedené informace též zpochybňují závěr žalovaného, že běloruské státní orgány mají dokonalý přehled o

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

výjezdech a příjezdech svých občanů, když v místě bydliště kontrolují, zda se osoba ze zahraničí vrátila. Rovněž informace, že se budou běloruské státní orgány o osobu po příjezdu ze zahraničí zajímat, pokud byla v hledáčku milicí i před svým odjezdem, naopak podporuje závěr o odůvodněnosti obav žalobce z jeho návratu. Pokud tedy žalovaný vyvracel obavy žalobce z budoucího pronásledováním tím, že bez problémů vycestoval ze země, je takové odůvodnění v rozporu se spisem. Žalovaný výše uvedené informace v napadeném rozhodnutí vůbec nezohlednil, v důsledku čehož nedostatečně posoudil otázku možné represe žalobce ze strany běloruských státních orgánů při jeho návratu do země. Navíc, jak již soud uvedl výše, skutečnost, že žalobce bez problémů vycestoval, nezabývá správní orgán povinnosti řádně vyhodnotit, zda žalobcem popisované jednání státních složek vůči jeho osobě naplňovalo parametry pronásledování.

38. Žalovaný dále uvedl, že žalobce po demonstracích od srpna do listopadu 2020 již politicky či veřejně aktivní nebyl, a to ani během svého pobytu v ČR. K tomu soud konstatuje, že se z hlediska řízení jedná o podstatnou informaci, neboť rozsah politické aktivity žalobce může mít zásadní vliv na vyhodnocení, zda žalobce může mít odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Soud neshledal, že by žalovaný v tomto směru při vedení pohovoru se žalobcem pochybil, pohovor se žalobcem byl veden dostatečně podrobně, i když žalobci nebyla položena přímá otázka na jeho současné politické aktivity, byl dotazován na uvedení jakýchkoli dalších skutečností, které by správní orgán měl vzít při posuzování jeho žádosti v potaz, žalobce se o svých současných politických aktivitách nijak nezmínil. V žalobě sice poukazuje na to, že i během svého pobytu v ČR nadále nesouhlasí s běloruským režimem a je členem protestní skupiny na sociální síti T., kterou běloruské státní orgány dle citovaného dokumentu rovněž monitorují. Nic mu však nebránilo uvést tyto skutečnosti již ve správním řízení, což neučinil, nelze tak vytýkat žalovanému, že tyto tvrzené aktivity žalobce již nijak nezohlednil.
39. Žalobce poukazoval na rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2019 č.j. 9 Azs 39/2019-89 a namítal, že po něm nelze chtít, aby v případě návratu neuplatňoval politická práva, čímž by se vyhnul pronásledování resp. hrozbě vážné újmy. Žalovaný však v napadeném rozhodnutí takovou argumentaci nepoužil, neformuloval své odůvodnění tak, že by se měl žalobce pro případ návratu svých politických aktivit a účastí na demonstracích zdržet. V tomto směru je tak žalobní námitka nepřiléhavá.
40. K odůvodnění žalovaného ohledně okamžiku podání žádosti o mezinárodní ochranu, kterou žalobce podal až měsíc po svém příjezdu do ČR, přičemž z tohoto důvodu je dle žalovaného snahou žalobce prostá legalizace pobytu v ČR, soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019 – 52, v němž NSS k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze strany stěžovatele až po 10 měsících pobytu v ČR, uvedl, že „[s]kutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také snaha o legalizaci pobytu na území ČR, nepostačuje sama o sobě k zamítnutí této žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, či k neudělení mezinárodní ochrany podle § 12 až § 14a téhož zákona, neboť tato skutečnost ještě nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR právě proto, že má odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z azylově relevantních důvodů nebo že by v případě navrácení do této země čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu.“ I když lze obecně souhlasit s tím, že dlouhá časová prodleva mezi azylově relevantními událostmi resp.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

přicestováním do ČR a podáním žádosti určitým způsobem oslabuje věrohodnost tvrzení žadatele z hlediska nezbytnosti udělení mezinárodní ochrany, nelze tuto premisu použít jako univerzální argument. V posuzovaném případě žalovaný měl primárně v souladu s výše uvedeným řádně vyhodnotit odůvodněnost azylového příběhu žalobce. Jelikož tak neučinil, nelze zamítnutí žádosti odůvodnit poukazováním na snahu žalobce azylovou žádostí legalizovat svůj pobyt. Obdobně, ani skutečnost, že žalobce do ČR původně přicestoval na pracovní vízum, sama o sobě nevylučuje existenci důvodů pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 až § 14a zákona o azylu a nezabývá žalovaného povinností tyto důvody řádně věcně posoudit. Jen z toho, že žalobce podal v ČR žádost o mezinárodní ochranu až měsíc po svém příjezdu, kdy nebyl spokojen ve svém zaměstnání, nelze uzavřít, že azylový příběh žalobce je založen na spekulacích a domněnkách.

41. V návaznosti na výše uvedená pochybení vykazuje zásadní nedostatky i odůvodnění neudělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a zákona o azylu. Při posuzování důvodnosti obav z vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu se používá tzv. test reálného nebezpečí, kterým se rozumí, že ve významném procentu případů obdobných situací žadatele dojde k nežádoucímu následku, takže žadatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho, viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2020, č. j. 10 Azs 428/2019 – 36. V tomto rozsudku NSS také poukázal na následující zásadu: *„specifikem azylového řízení obecně je zásada, podle níž se v pochybnostech postupuje ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Z konstantní judikatury NSS vyplývá, že jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že byla porušena základní lidská práva a svobody žadatele o azyl nebo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., porušena mohla být, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, musí k těmto skutečnostem v situaci důkazní nouze přihlídnout, a to ve prospěch žadatele o azyl (srov. např. rozsudky NSS ze dne 24. 2. 2004, čj. 6 Azs 50/2003-89, ze dne 23. 8. 2018, čj. 1 Azs 137/2018-50, a ze dne 28. 11. 2018, čj. 9 Azs 133/2018-93).“*
42. Z informací (viz odstavec 36 tohoto rozsudku) o situaci v Bělorusku vyplývá, že po prezidentských volbách v srpnu roku 2020 začali občané Běloruska masivně demonstrovat proti výsledkům prezidentských voleb. Na tyto protesty stát reagoval tvrdou represí, kdy ohrožen byl v podstatě každý, kdo vyjádřil jakýkoliv nesouhlas s Lukašenkovým režimem. Žalobce od počátku řízení o udělení mezinárodní ochrany tvrdil, že se těchto masivních demonstrací účastnil, vyjadřoval na nich svůj nesouhlas, na jedné z nich byl zadržen a uvězněn v cele předběžného zadržení, kdy na něm bylo páčáno násilí, po propuštění se demonstrací účastnil znovu, načež byl v místě bydliště navštěvován příslušníky milicí v civilu. Jak je již uvedeno shora, žalovaný tato žalobcova tvrzení ničím konkrétním nevyvrátil. Obdobně jako v případě posouzení podmínek pro udělení azylu, při vyhodnocení možného udělení doplňkové ochrany (zejména z důvodu dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu) žalovaný zcela opominul zabývat se individuálními okolnostmi případu žalobce, nijak nehodnotil zcela konkrétní násilné jednání, které žalobce popisoval, ani skutečnost, že byl účastníkem demonstrací. Místo toho zcela zjednodušeně uvedl, že žalobce čelil pouze jednomu zadržení (aniž vzal v potaz jeho konkrétní průběh) a údajnému hledání příslušníky milice a žádné jiné problémy se státními orgány neměl, konstatoval, že samotná špatná obecná situace v zemi původu zpravidla pro shledání existence reálného nebezpečí nestačí, přičemž v případě žalobce nedovodil žádné zvláštní rizikové faktory týkající se jeho

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

osoby a shledal, že jeho obavy z uvěznění v Bělorusku nemají žádný reálný základ a jedná se čistě o jeho subjektivní prohlášení. Samotnou podstatou azylového příběhu žalobce se však žalovaný nezabýval a lze tedy uvést, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí je v rozporu se spisem (§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.).

43. Žalovaný dále uváděl, že žalobce opustil vlast legálně na základě pracovního víza a zcela bez potíží. K tomu soud odkazuje na závěry uvedené výše v bodě 37 rozsudku, které se přiměřeně uplatní i v případě doplňkové ochrany.
44. Po posouzení situace v zemi původu žalovaný vyzdvihl, že žalobce nelze podřadit do skupiny představitelů politické opozice, neboť nebyl členem žádné politické strany, organizátorem ani mluvčím žádné opoziční skupiny, veřejně na žádném setkání nevystupoval ani ho neorganizoval, ani během pobytu v ČR aktivně veřejně nevystupoval vůči běloruskému režimu. Žalovaný připustil problematickou situaci z hlediska ochrany lidských práv v Bělorusku, kdy zmínil demonstrace, protesty a tvrdé zásahy proti opozici. Přitom však nevzal řádně v potaz informace vyplývající z podkladů, které jsou uvedeny v bodě 36 výše, dle kterých i řadoví účastníci demonstrací patří mezi ohrožené skupiny, na něž Lukašenkův režim cílí. Shromážděné podklady hovoří spíše o masovém a náhodném zatýkání, které provázalo protesty, nevypovídají o tom, že by terčem represí byli pouze čelní představitelé opozice či organizátoři protestů. Lze tak shrnout, že odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádá objektivní hodnocení aktuálních informací o situaci v zemi původu žalobce. Žalovaný tak otázku, zda by se žalobce v případě svého návratu do Běloruska mohl stát obětí represí ze strany státních orgánů, posoudil zcela nedostatečně, neobstojí jeho závěr, že u žalobce nejsou dány žádné individuální rizikové faktory, které by mohly vést k závěru o jeho ohrožení vážnou újmou.
45. S ohledem na shora uvedené soud napadené rozhodnutí podle ust. § 76 odst. 1 písm. a) a písm. b) s.ř.s. zrušil bez nařízení jednání, neboť napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a proto, že skutkový stav, který žalovaný vzal za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy. V souladu s ust. § 78 odst. 4 s.ř.s. soud současně vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení.
46. V dalším řízení bude na žalovaném, aby v souladu s výše uvedeným řádně vyhodnotil všechny individuální okolnosti azylového příběhu žalobce a přihlédl ke všem skutečnostem, které vyšly v řízení najevo, bude se zabývat situací v zemi původu, kdy shromážděné podklady doplní o aktuální zprávy, v souvislosti s individuálními okolnostmi případu žalobce na podkladě shromážděných zpráv a objektivních a úplných zjištění opakovaně posoudí, zda jsou v případě žalobce dány důvody k udělení mezinárodní ochrany. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
47. Zároveň soud konstatuje, že nejsou splněny podmínky nastíněné rozsudkem SDEU ze dne 29. 7. 2019 ve věci C-5561/17 Alexej Torubarov vs. Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, za kterých by soud sám mohl rozhodnout o žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, tedy že by věci již byl vydán předchozí rozsudek soudu a navazující rozhodnutí žalovaného by nebylo s tímto rozsudkem v souladu a žalovaný by porušil závazný právní názor soudu. Vzhledem k tomu, že se jednalo o alternativní návrh žalobce, soud o něm samostatně nerozhodoval.

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.

48. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, v řízení úspěšný žalobce je zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, tedy právnickou osobou, k jejíž činnosti, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům. Tento zástupce nemá právo na odměnu za zastupování, má pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2008, sp. zn. 4 Azs 51/2008), které však neprokázal. V řízení před zdejším soudem tak náklady řízení žalobci nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 28. dubna 2023

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje X. X.